Ч. 73 (11.414). Львів, середа 3. квітня 1929. [illegible] Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Розвязання римської справи.

Львів, 2. квітня 1929.

Фашистівському урядові вдалося щасливо розвязати одну з найдразливіших внутрішніх справ італійської держави — справу римську і дійти до порозуміння та підписання договору в Лятерані з римським папою. Таким чином усунено стан ворожнечі між римським папою й італійською державою, який істнував від 1870 року, коли обєднана під впливом могутнього національного руху італійська держава військовою силою зайняла місто Рим, відібрала його від папи і проголосила своєю столицею.

Не має сумніву, що договір між римським папою та італійським урядом, який підписано 11. лютого ц. р., має величезне значіння не тільки для Італії, але також для всеї світової політики. Він насамперед незвичайно скріплює престіж римського престолу й дає наново папам ту свободу рухів, якої вони добровільно позбавили себе в 1870 р., відкинувши пропонований їм італійським урядом „гарантійний пакт“ і проголосивши себе „вязнями Ватикану“. Тепер папи знову зможуть свобідно подорожувати по світі й брати особисту участь в ріжних церковних і політичних конгресах. А з історії відомо, що напр. подорожі папи Льва IX. в середині XI. століття розпочали собою добу незвичайно далекосяглої церковної політики.

Тепер італійський уряд опублікував уже майже всі точки свого договору з папою. Найцікавішою стороною цього договору є, розуміється, територіяльна справа, за яку свого часу й почалася ворожнеча між папою та італійською державою. Адже свого часу король Віктор Емануїл у тронній промові в 1870 р. проклямував засаду недоторканости Риму, а його міністр закордонних справ Веноста так сформулував цю засаду в своїй циркулярній депеші до держав: „Вперше від соток літ італійці знову знайшли в Римі традиційний осередок своєї національности. Рим відтепер знову зеднано з Італією силою національного права, яке, висловлене спочатку парляментом, одержало своє остаточне посвячення в голосуванні римлян... Італія почуває всю величину відповідальности, яку вона переймає, коли заявляє, що світська влада святого отця перестала істнувати... Річ була у тому, щоби погодити між собою національне й релігійне почуття і задержати незалежність та духовий авторитет святого престолу серед свобід, які належаться модерній суспільности... Завданням Італії є перевести у відношенні між церквою та державою ідею права в її найдальшому та найкращому значінні“. (Текст подаємо за статтею б. австр. міністра Гусарека, опублікованою у „Нає Фрає Прессе“). Одначе, як відомо, ні Веності, ні всім його наступникам, аж до Мусолінія не вдалося дійти до правного порозуміння з церквою.

Доперва тепер перший з договорів, підписаних у Лятерані, знову признає папі всі права світського володаря на основі признання його „сувереном Ватиканської держави“. Ця держава обіймає, що правда, лише 44 гектари, одначе цього зовсім вистарчає, щоби признати папі, як висловлюється договір, „суверенітет в інтернаціональній області, який належить святому престолові з його природи, відповідно до його традиції та відповідно до потреб його світової місії“.

Всі дальші точки цього договору, це є вже властивий так званий конкордат між папським престолом та італійською державою. По скінченні війни римський престол заключив досі девять таких конкордатів або конвенцій, а саме з Лотвою в травні 1920 р., з Баварією в березні 1924 р., з Польщею в лютім 1925 р., з Литвою в квітні 1926 р., з Францією в грудні 1926 р., новий конкордат з Литвою в вересні 1927 р., з Чехословаччиною в лютому 1928 р. і з Португалією в квітні 1928 р. З цих конкордатів новий конкордат з Італією є найважнішим як з огляду на велике число й вагу справ, які він полагоджує, так і з огляду на те, що заключено його з державою, на території якої є Ватикан і яка має 42 міліони населення, якого більшість належить до католицької церкви.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Відгомін трагічного минулого.

У першому числі „Пшеглонду Віленьского“ за цей рік опублікована стаття Вячеслава Липинського у відповідь на крайньо неґативну оцінку національної української політики за часів гетьманування П. Скоропадського, що появилася на сторінках польського органу „Мисьль Неподлегла“.

У статті В. Липинського находимо між іншим місце, що відноситься до його дипльоматичної діяльности за часів гетьмана Скоропадського. Воно незвичайно цікаве та під деяким оглядом навіть ревеляційне. Далі наводимо його в цілости за львівським „Поступом“ (число з березня п. р.), в якому ціла стаття В. Липинського з „Пш. Вілен.“ передрукована.

„Коли польські хлібороби на „кресах“ — читаємо в статті — дають стригтися як овечки панам з Варшави, тоді „представляють вони культуру та цивілізацію серед варварської більшовицької дичі“. Але коли вони хотять дати врешті реальний доказ цеї своєї культури й цивілізації та виявити свою здібність правити собою й своїм краєм без опіки Варшави, тоді заключається в Ризі врочистий мир з „диччю“ і віддається тій „дичі“ на поталу „представників культури і цивілізації“. За гетьманських часів місцеві люди польської національности мали забезпечену повноту культурного й економічного розвитку. Але тому, що гетьманська Україна означала кінець панування панів з Варшави на „кресах“, ці панове зробили все можливе, щоби гетьманський уряд повалити. Пеовяки зривали в повітря склади амуніції на Україні, потрібні для німецьких і гетьманських військ. Вшехполяки вторували їм у дипльоматичній та в інформаційній праці і в очернюванні перед переможною антантою та в громадській опінії „германофільського“ та недемократичного гетьмана. Коли нижчепідписаний в імени гетьманського уряду вживав заходів, щоби на Україні залишилася — за згодою переможної коаліції — частина німецьких військ, що врятувалоб від більшовицької руїни і Україну і польський елемент, то найбільше завзятими ворогами цих заходів були власне панове з Варшави. „Краще більшовики, ніж збудована без нас та помимо нас, — значить від нас незалежна — Україна“. Тому протягнено до більшовиків руку згоди; тому браталися з російськими „единонеділимцями“, що теж очернювали „зрадника“ гетьмана всіми засобами в Яссах, Парижах та Льондонах; тому використано так цинічно політучну глупоту українських націоналістів і притиснено до варшавського серця п. Петлюру, якого ще вчора вважалося в варшавській опінії звичайним „гайдамакою“...

Нині все це належить до історії. Державність українська, а з нею усамостійнення всіх земель, положених між Росією та Польщею, — на довгі роки похоронені. Але історія ця вказує нам виразно два шляхи: один, що веде до самостійности, — другий — до залежности від Москви та Варшави. Не дивуємося зовсім, що перший шлях не припав до вподоби „Мислі Неподлеглей“, та що зве вона його „виправлюваною історією“. Історія, якої виправляти не слід, для „Мислі Неподлеглої“ слідуюча: відновити у відношенні до „кресів“ старий варшавський клич 17-ого віку: „шляхта видаць, чернь розпусьціць“. Українським, литовським, білоруським має право бути тільки „поп і хлоп“, або як нині інтелігент-реґіоналіст та народець з кооперації. Польонізувати „креси“. Наплодити там якнайбільше „Полякевичів“, а ці нехай „луплять по морді“ не-Полякевичів, як Вишневецькі лупили свого часу Кривоносів. З цього виросла велич давньої Річипосполитої — виросте велич і нинішньої... Чи варт полемізувати з людьми, які нічого не забули та нічого не навчилися?“

Дійсно полемізувати нема з ким та й полеміка така навряд, чи довелаб до чогонебудь. Щож до гетьманських часів та національної політики гетьманського уряду, то вона дійсно давала польським „культуртреґерам“ дуже богато, а ще більше вони собі самі брали при допомозі австрійського та німецького війська і певно без відома влади. Натомісць політика того уряду в справах українського національного життя та відносно його представників не все і не всюди була такою, якою бажав її бачити шановний автор цитованої статті. Та ми не хочемо при тій нагоді входити в її аналізу. Зате знаємо, що В. Липинський, як дипльоматичний діяч гетьманського часу, робив усе можливе, щоби українська держава втрималася.

—o—

„Нова ідеольоґія“.

Під такою назвою поміщена в ч. 6., органу Української Соціял.-Демократичної Партії „Вперед“ стаття п. Порфіра Буняка, що хоче доказати необхідність спільних (у нас польсько-українських) професійних організацій.

Автор статті каже, що останній зїзд УСДП. найдовше застановлявся саме над справою професійної організації робітництва і дійшов до того, що вона мусить бути спільною для польських і українських робітників. Чому? На те пан Буняк відповідає так:

„Наші противники, наприклад ундівці, чи заступники „нової ідеольоґії“ товариші з „Супруга“, чи радикали — уявляють собі, що через піддержування клича спільної професійної організації, ми хочемо повести українське робітництво під прапор ППС чи навіть денаціоналізувати його. Ні Якраз противно, бо чинною участю українського робітництва в спільних професійних союзах ми хочемо задержати апартійність у професійному рухові на терені нашої країни. Хочемо ослабити, зглядно недопустити до цього, щоби в професійних союзах верховодила ця чи інша політична партія, хочемо міжпартійну боротьбу зовсім усунути, не хочемо знати національної ворожнечі в профсоюзах. Правда, тяжко це перевести, бо тут і там засідають люди ріжних політичних переконань, ріжної нації“.

Дійсно тяжко це перевести нашим еслекам не тільки тому, що там є люди „ріжної нації“, але ще більше тому, що взялися вони за те щонайменше пять, якщо не цілих 10 літ, запізно. Та наші еcдеки тим не турбуються, як не турбуються також і тим, що люди „ріжних націй“ в тих організаціях їх і до слова не допустять, а не то до впливу на життя „спільних“ профорґанізацій. Спізнені „еcдеки“ снують фантастичні мрії про повторення в Польщі того, що було за Австрії.

Ось зразок тих мрій:

„Австрія — це була мала вавилонська вежа народів. Національне загострення доходило нераз до краю. А орґанізація друкарів, велика спільна орґанізація, в якій гуртувалося 99 процент всього друкарського робітництва, дала собі раду з національними питаннями. Утворила краєві автономічні ґрупи, завела урядування, друки і т. п. в краєвих мовах, видавала, зглядно субвенціонувала пресові орґани в ріжних мовах, а навіть на центральних зїздах, де панувала німецька мова і де висилано делеґатів, що знали її в слові й письмі — сидів перекладчик, що переповідав реферати в матірніх мовах (виходило нераз таке, що делеґат-чех знав ліпше мову німецьку, як свою власну, а всетаки перекладчик робив свою роботу!...). І в цей спосіб національне питання поладнано якслід, ніхто ним більше не займався, а цілу енерґію звернено на чисто професійну роботу“.

Одним словом: „дай Боже здоровля корові“, бо в професійних спільних орґанізаціях запанують скоро такі „ідилічні“ відносини, що вони будуть навіть субвенціонувати еcдецьку українську пресу та держати перекладчиків для тих українських промовців на зборах, що хоч і вміють говорити по польськи, то все одно на зборах промовлятимуть по українськи через перекладчиків. Буде це мабуть мати місце передовсім у деревному промислі, в якому працюють виключно українські робітники. Дійсно „блаженні віруючі“! Але не тільки віруючі, але й ті нехай будуть „блаженні“, що про те пишуть.

„На нашу партію — читаємо далі в статті — все дивилися й дивляться робітники. Жадали й жадають від неї проводу, зглядно вказівок, як їм поступати, як примінитися — тепер, по війні —

до професійних організацій, що вже істнують чи майбутніх. Своє становище в цій справі ми ясно й недвозначно поставили на нашому зїзді в днях 8 і 9 грудня 1928 р. Становище ідентичне з передвоенним і в цьому напрямі нема у нас двох думок. І ще раз підчеркуємо, що ми були і є за єдиною, здноцілою, професійною організацією, що обіймала би робітництво даної ґалузи промислу, без огляду на націю, партію чи релігію. Українське робітництво повинно вступати до істнуючих профсоюзів і там домагатися: заведення окремих українських груп і платничих стацій, де є більша скількість українців; заспокоєння своїх культурних потреб у цих ґрупах, де вони в меншости; видавання професійних органів в українській мові та заведення українського діловодства; утворення окружних та центральних українських професійних секретаріятів; представництва в Центральній Комісії Професійних Союзів. Ось така н а ш а ідеольогія. Не нова вона, правда, бо й професійний рух у нас не новий".

Одним словом: програма! А точніше кажучи, то нема тут ніякої програми, бо спільні профспілки вже істнують давно і на ново їх творити не треба. Вони своїм повстанням випередили програмове домагання теперішньої УСДП. І буде в тих спілках так, як бувало. Будуть ними далі володіти пепесівці та будуть сміятися у кулак з фантастичних мрій чи то пак домагань наших еседеків.

Творити свої професійні спілки та йти на довгу й затяжну боротьбу з теперішніми пепесівськими монополізаторами професійного руху нашим еседекам немило, за важко і не під силу. Тому не треба їм аж так дуже дивуватись, що обстоюють спільні профорґанізації та вдоволяються тільки висуванням наведених вище теоретичних „домагань", над якими практика пепесівських потентатів прийде до дневного порядку. Це дійсно „нова", але при тім і дивоглядна ідеольогія.

За самовистарчальність.

Цікавий страйк німецьких селян.

Німецькі ґазети повідомляють, що збори мужів довіря сільсько-господарського союзу в провінції Гановері одноголосно рішили від 1 травня перевести загальний страйк покупців селян. Всі селяни мають перестати купувати убрання, білизну, промислові вироби всякого роду, річи домашнього вжитку, сільсько-господарські машини та прилади. Всякі потрібні направки мають бути роблені власними силами, а потрібні в господарстві річи мають бути випозичувані від сусідів. Таксамо від 1. травня мають бути спинені всі закупна штучного погною. Всі селяни, які далі лишаться членами соціялдемократичної споживчої кооперативи, будуть бойкотовані. Цим страйком селянський союз має замір звернути увагу на тяжке становище та надмірне обтяження податками сільського господарства в Німеччині. Варто ще зазначити, що рішено перевести завзяту боротьбу проти великих часописей, які зовсім не дбають про інтереси сільського господарства.

Як виглядає европейський пацифізм.

В часі світової війни преса антанти завзято пропаґувала брехливе твердження, що війна ведеться для знищення „пруського мілітаризму" і що по його знищенні всі народи Европи й цілого світу нарешті спокійно зможуть роззброїтися. Війна скінчилася, „німецький мілітаризм" наразі справді знищено. Якже виглядає тепер „роззброєння" Европи? На основі мирових договорів справді обеззброєно давніші „мілітаристичні" держави. Німеччина має лише 100.000 війська, Австрія 20.000, Угорщина 35.000, Болгарія 19.000. Зате держави антанти, що билися за знищення „мілітаризму" мають: Франція 227.000 сталого війська, Англія 310, Італія 356, Бельґія 68.000, Чехословаччина 150, Югославія 143.000, Румунія 143.000, а Польща аж 310.000 сталого війська. Окремо ще треба згадати Радянський Союз, який має понад пів міліона сталого війська. Так виглядають в цифрах наслідки знищення „пруського мілітаризму" „пацифістичними" державами. Відомости ці подаємо за німецьким часописом „Дайтше Рундшав".

Конфіската „Тараса Бульби".

З Коломиї повідомляють нас, що тамошнє старосто заняло весь другий наклад безсмертного твору великого М. Гоголя „Тарас Бульба". Твір цей появився накладом Видавництва „Ока" в Коломиї. Цікаво, що першого видання того самого „Тараса Бульби", коломийське старосто перед кількома літами не заняло і все воно без перешкод розійшлося, що й дало Видавництву спонуку до другого накладу цього року.

Цей, переложений на всі европейські мови ґеніяльний історичний твір Миколи Гоголя, друкований вже кількома накладами в Галичині поза Коломиєю, діждався нарешті конфіскати аж у Коломиї.

При тім слід зазначити, що це вже другий з черги випадок конфіскати історичної повісти в тому самому Видавництві, а третій з черги за польських часів на Галицькій Землі. Недавно голосною була справа конфіскати тернопільським старостом історичної повісти Андрія Чайковського „До слави", що була продовженням (II. частиною) повісти „Побратими". Ця конфіската найшла вже відгук і на парляментарній арені.

Справа заняття „Тараса Бульби", що друкувався і поширювався без перешкод і за польських часів навіть у Коломиї, варта не тільки того, щоби нею занятися на парляментарній арені, але й того, щоби з нею познайомити взагалі ширший культурний світ.

Дотеперішня конфіскаційна практика провінціональних цензорів на українські літературні, історичні твори вказує, що скоро можна діждатися і конфіскати творів Шевченка та Франка.

Добро „Просвіти" — це добро цілого народу, а зокрема кожного з нас.

Гостина заморського земляка.

Ред. О. Ревюк у Львові та його прийняття українською громадою.

Зі Сполучених Держав Північної Америки завитав до краю по кільканапятилітній відсутности наш земляк Омелян Ревюк, редактор американської „Свободи" (одинокий в Америці український національний щоденник!) і голова Обєднання українських національних орґанізацій в Америці.

Ред. О. Ривюк приїхав до краю ще перед кількома тижнями і за той час зазнайомився з нашим життям-буттям не тільки у Львові але й в краю. В суботу, 30. ц. м. витала його львівська громада скромною вечерою в салях готелю „Брістоль". У святочній вечері взяло участь поверх сто наших громадян, послів, політиків, культурних і освітних діячів та робітників національної української преси.

Цілий вечір мав незвичайно милий характер дружніх сходин. Гостя привитав і представив присутнім голова Українського Національно-Демократичного Обєднання і Парляментарної Репрезентації д-р Дмитро Левицький. Від наших господарських установ промовив інж. Ю. Павликовський а від культурних і наукових установ проф. д-р Кир. Студинський. Ред. О. Ривюк поділився в обширній промові своїми враженнями про життя нашої американської еміґрації, про її побут, перспективи розвитку та ролі в національному житті українського народу.

Промова ця, незвичайно ядерна, богата датами та ілюстраціями з життя української еміґрації, а до того дуже живо виголошена і проглядно збудована, зробила на всіх учасників вечора дуже добре враження. Від українського жіноцтва витала гостя сен. О. Кисілевська, від міщанства та ремісництва М. Галібей, від селян Гр. Скасків, від робітників М. Козицький, від представників преси і від „Союзу українських письменників і журналістів ім. Франка" ред. В. Мудрий. Далі промовляли ще пос. о. прал. Куницький і пос. О. Луцький. Закінчив вечір д-р Дм. Левицький побажаннями для дорогого гостя.

На політичному фронті.

Засідання ЦК. УНДО.

В суботу, дня 30. березня відбулося засідання Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання, на якому голова партії і Парляментарної Репрезентації д-р Дмитро Левицький зложив обширний звіт з діяльности Парляментарної Репрезентації. Над звітом розвинулася обширна дискусія, випливом якої було одноцушне приняття такої постанови:

„Центральний Комітет приймає з признанням до відома звіт голови Посольського Клюбу д-ра Дмитра Левицького з діяльности Парляментарної Репрезентації і висловлює їй повне довіря за всю дотеперішню, незвичайно важку та відповідальну політичну працю".

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ. 23)

Оповідання.

(Продовження.)

— Мою крапку ви побачили!? — кричав уже учитель.

— Але-ж я її не побачив і не міг навіть побачити. Її цілком не було, а повинна була бути! По підписі все треба крапки!

— Ви, отче раднику, побачили, що в мене нема крапки?... — розганявся знов учитель.

— Не у вас, а по вашому підписі її не було! — перебив супокійно пан-отець.

— Прошу мені не перебивати, — кричав ще голосніше учитель. — Ви побачили, що по мойому підписі нема крапки, а що у вашому виходку нема дощок — того ви не бачите?

— Але-ж, пане професоре, — перебив панотець. — Це крапка — а це знову виходок!

Але учитель не дав себе вже збити з пантелику і кричав схвильований:

— Що по мойому підписі нема крапки — це ви побачили, але у вас, у вас, ось тут дірава повала! Що вам, отче раднику, тече вода на голову в постелі — цього ви не бачите?! Село вже давно хотіло направити вам хату, але ви, отче раднику, все чіпляєтеся якихось формальностей, крапок, дрібничок, ідіотичних ідіотизмів і вже десять літ тягаєтеся з ними і не в силі направити стріхи! Цього ви не бачите, а що нема крапки по мойому підписі — це ви бачите! Коліна обтовк я вже собі об ваші сходи, ви самі вже впали перед роком з них у вечір. Цього всього ви не бачите: їм крапка і крапка! А виходки у вас які? Панове! — кричав уже учитель, звернувшись до гостей. — Панове! Перед місяцем був тут соборчик. Отець Петрівський з Луки, одягнений у святу реверенду, пішов — вибачте за слово — до виходку, тут, на приходстві в Сороках. Пішов і провалився з дошками в низ, що ледве ми його витягнули, а потому цілого мили й прали на дворі. Панове! — кричав учитель далі, — роблю вас обережними! Панове! Отець радник бачить тільки самі крапки — зате сліпий на все велике!

— Виходок — це велика у нас річ? — запитав супокійно пан-отець.

— В кожному разі більша, як та ваша крапка. Ваше поступовання, отче раднику, це скандал, провокація!

XXI.

Свaряться так вони обидва, а Грицько і Стецько прислухувалися цій сварці й не звертають уваги на Романа. А Роман розглянувся сюди й туди і коли голос учителя підносився все вище й вище, а Грицько і Стецько вліпили в учителя свої очі, Роман вийшов на пальцях до кухні й шепнув візникові:

—Миколо, тихонько виїзди, їдемо!

В кімнаті стояв тимчасом пан-отець цілий червоний, ображений словом „провокація"; учитель підняв палицю в гору, тицькав нею в діру у повалі і кричав:

— Крапка! Тут є ваша крапка! Крапка, крапка — виходок! Я не позволю ображатися!

— І я не позволю! Це свиньство, це з вашого боку провокація! — говорив, ледво відсапуючи, пан-отець.

Горячо ставало поміж ними. Щож було мудрішого, як комусь третьому дати ту нещасну крапку і скінчити спір, що зачався маленькою крапкою й доходив уже до „великих річей"! Так подумав Стецько, піднявся скоро з місця, замочив перо і крикнув:

— Погоджу вас! Даю крапку по підписі й конець!

Але в цій хвилі сталося диво: оба вороги кинулись на нього. Учитель вирвав Стецькові перо з руки, пан-отець вирвав знов папір.

— Перепрошую! — кричав учитель. — Яким правом ви важитеся давати мою крапку?!

— Залишіть, це не ваше діло! — промовив знов пан-отець. — Крапка належить до підпису і пан професор мусить сам її дати! Так, для самого принціпу!

— Не дам! Не дам! — кричав учитель. — Бо тут уже не в крапці справа, а в принціпі! Не дам, не дам! Але яке діло вам мішатися не у свою справу? — кричав знов до Стецька і знов до панотця: —Не дам! Не дам задля самого принціпу!

— Панове! — крикнув уже і Стецько, що стратив супокій. — Позвольте, що скажу вам обидвом правду в очі, що думаю про вас... — але в цій саме хвилі вбігла в кімнату стара служниця з довгою варехою в руці і крикнула:

— Втік панич з Болотнища!

— Що?!

— Втік панич з Болотнища! Вже сидить на возі, хоче їхати, втікає! — поправилася служниця.

(Продовження буде.)

Господарська кріза в Японії.

Бувший німецький посол в Токіо д-р Зольф мав у Ціріху цікавий виклад про будову та проблеми японського господарства. Після успішної війни проти Росії господарський розвиток Японії дуже швидкими кроками пішов вперед і вона виступила, як поважна сила, на світовому ринку. Цьому розвиткові дуже сприяв також корисний союз з Англією. В часі світової війни Японія одержала бажані їй ринки збуту. Від 1915 року її торговельний біланс став активним. Японська індустрія, банки, торговля й торговельна фльота незвичайно зросли. Одначе після заключення миру показалося, що зріст капіталу три рази перебільшує зріст продукції. І цього капіталу нема де вложити. Крім того частину закордонних ринків знову страчено і страчено на користь Німеччини, проти якої ще так недавно, власне за ці ринки, Японія вела війну. Вже в 1922 році відносний рівень заробітньої платні в Японії став вищим, ніж по інших країнах, а зменшити його було дуже тяжко, щоб не підсилювати комуністичних настроїв серед робітництва. Тепер в Японії робоча сила в порівнянні до їх продуктивности коштує на 20—25 проц. дорожче, ніж в Німеччині. Великий землетрус, який знищив велитенські варстати, на деякий час забезпечив японській індустрії працю. Одначе це не могло усунути загальної господарської крізи. В останньому році торговельний біланс Японії виказав величезну суму в 1.100 міліонах єн, яку Японія мусіла заплатити готівкою за привезені до краю чужі товари та сировину, й якої вона не могла покрити вивозом власних товарів та сировин. Виріб штучного шовку в ріжних країнах Европи дуже зле відбився на вивозі сирового шовку. Щоби припинити надмірний вивіз золота за кордон уряд мусів обмежувати ввіз. Це знову викликало велике невдоволення серед промислових та торговельних кругів. Так поволі все господарське життя Японії охопила тяжка й затяжна кріза. Щоб вийти з неї Японія мусить основно перебудувати свою індустрію й допасувати її до виробу тих артикулів, в яких вона могла би витримувати конкуренцію з іншими державами і зменшити кошта своєї продукції.

Президент Масарик про армію.

Президент чехословацької республики Масарик помістив у чеському військовому журналі статтю, в якій між іншим пише: „Як кожна окрема особа, так і нації мусять боронитися, завсіди й посвідовно. Приклад малої Данії в 1864 р. мусить бути підбадьоренним також і для нас. Маленька країна сміливо протиставилася Австрії та Прусії. Наше становище зобовязує нас до удержання **доброго війська**, щоби ми не мусіли піддатися. Ми хочемо мира, ми не хочемо на нікого нападати, не хочемо нікого насилувати, одначе ми будемо проти кожного боронитися. Ми потрібуємо спокою для закінчення наших приготувань до оборони".

На шкільно-освітні теми.

Підготовлення зміни статуту „Рідної Школи".

Я поручив на сторінках „Діла" в перших днях того ц. р. преважну справу, а саме підготовку до зміни статуту „Рідної Школи" на найближчім Загальнім Зїзді. Там я запропонував Головній Управі переслати намічені зміни на розгляд Кружкам Р. Ш., оповістити їх в часописах і на основі уваг, піднесених широкими заінтересованими кругами громадянства, повести зміну статуту й діяльности Р. Ш. в будуччині.

Мої замітки були видно слушні, бо кілька Кружків Р. Ш. й деякі громадяни обговорювали їх зі мною писемно й устно та сподівалися оголошення тих змін. Тому, що досі Гол. Управа Р. Ш. не забрала слова в тій справі, позволю собі ще раз порушити це питання.

Не знаю, як далеко поступила підготовка зміни статуту в Гол. Управі та думаю, що коли вона ще як слід не підготована, то краще її не брати на цьогорічний найближчий Загальний Зїзд, а радше відложити її і скликати в тій ціли пізніше надзв. Загальний Зїзд з одною тільки точкою: „Зміна статуту". Колиж Г. У. Р. Ш. підготовила й рішила зміну стутуту поставити на розгляд найближчого Зїзду, то я таки уважаю конечним передати цю справу на обговорення Кружків і загалу громадянства.

Зазначую, що зміна стутуту такого всенародного т-ва, як Р. Школа, не може обійтися без пресової дискусії, без найширшого заінтересування нею загалу. Пригадую, що подібні зміни статуту „Ревіз. Союзу Українських Кооператив", „Просвіти" й інших наших центральних установ були широко розважувані й обговорювані на сторінках преси, по філіях і на місцях. Дискусія й завваги покликаних чинників поширили зацікавлення до справи серед громадянства і спричинили скоріше темпо розвитку тих товариств, як це бачимо наочно з їхніх звідомлень і загальних зїздів. Тому я не можу зрозуміти, чому не малаб тим набутим досвідом покористуватись і Гол. Управа Рідної Школи? Адже навіть державно незалежні народи уладжують наради, конференції, анкети, сходини, пресову дискусію, коли їм залежить на всесторонім основнім обдуманню переміни якогось закону чи реформи товариства. Таку практику бачимо й серед поляків у кожній ділянці їх державного й суспільного освітнього життя.

Колиж ми не поширимо й не поглибимо серед нашої суспільности зацікавлення до життя й розвитку Рідної Школи на всі круги населення, як це було і є серед поляків до „Т. Ш. Люд.", серед чехів до „Ск. Мат.", серед німців до їх „Шульферайну", то не дивуймося, що попри всю посвяту, працю і зусилля численних ідейних одиниць Рідна Школа буде вести злиденне животіння. Зміну статутів товариств вихісновують усі покликані чинники до популяризування своїх ідей і цілей, тому й Головна Управа Р. Ш. повинна перервати свою мовчанку, тимбільше, що всі три останні Зїзди Р. Ш. висказали побажання в напрямі переміни статуту Р. Ш. шляхом уведення до неї дирекції, зложеної з трьох директорів чи референтів, подібно, як це є вже в „Ревіз. Союзі Українських Кооператив".

Довголітня практика виказала, що Головна Управа, зложена з людей, які працюють щоденно на насущний хліб і часто службово залежні від держави, не в силі без очевидної школи повести й поширити всі наростаючі агенди рідного шкільництва. Її члени переважно доходячі й зоїзджаючі міняються часто чи то шляхом перевиборів, чи таки самі уступають, не чуючись на силах вкласти в Р. Ш. те, чого вона потребує. По кількох таких змінах (а вони неуникнимі, бо члени — це люди, що хорують, умирають, переїздять і т. д.) витягають вороги Головних Управ усякі закиди, падуть підозріння на адреси бувших її членів, навіть людей хрустально чистих, що їх самих зражує до праці, а серед суспільности ширить нездоровий фермент обвинувачень всіх і вся. Тоді слабне ідейний запал і працьовий розгін — лишається огірчення, пригноблення, занепад.

Щоби це на будуче оминути, повинна Г. У. перебрати на себе обовязки тільки репрезентації й нагляду, а саму вже щоденну, відповідальну працю на ріднošкільній ділянці повинен повести орган новий, так би мовити — прикутий до Рідної Школи, себто дирекція чи референтура. Директори поведуть свої відділи праці самостійно, вони за них відповідають перед Г. Упр., а в разі потреби відбувають засідання під проводом голови Т-ва або назначеного ним директора. В такому укладі органів Рідної Школи, буде легко потягнути евент. винуватця до відповідальности за можливе занедбання, або й недбале виконання рішень Г. Упр. чи Заг. Зїзду. Тоді устануть також напади й наклепи по „Наших Словах" та сіяння всяких підозрінь під словом чести, „на вухо".

Добро й будучність Рідної Школиції зміни конечно вимагають!

М. Зубрей.

Польща вручила ратиф. документи.

Дня 30. березня польський шарже д' афер у Москві радн. Зелезінський вручив більшовицьким властям документ, яким Польща ратифікувала московський протокол, підписаний 9. лютого ц. р. Рівночасно радн. Зелезінський вручив ратифікаційний документ, яким Румунія ратифікувала протокол. Протокол про вручення документів в імени Польщі та Румунії підписав радн. Зелезінський, а від більшовиків заст. нар. комісаря закорд. справ Літвінов. Так московський протокол про вчасніше введення в життя Кельоґового пакту здобув обовязуючу силу між згаданими державами.

—o—

Помер амбасадор Зл. Держав у Парижі.

Дня 31. березня помер у Парижі амбасадор Злуч. Держав Герік. Уся преса присвячує покійникові довгі статті й підкреслює його заслуги та велику приязнь для Франції, головно підчас війни.

Похорони відбудуться 4. квітня. Від імени французького уряду промовлятиме Поанкаре. Тіло покійника перевезуть до Америки на французькім кружляку.

—o—

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ

Дещо про повість.

І. Ідея і сюжет.

Кілька свіжо прочитаних галицьких повістей просто підсуває тему про сюжети та техніку наших повістярів. Це майже вся проблема повісти: її вартість нероздільно звязана зі сюжетом і його переведенням.

У нас досі не відріжнюють сюжету від ідеї. Письменники йдуть здебільша за поглядом поширення серед загалу, що вся вага твору в — ідеї. Ідею розуміють вони як чисто абстрактне поняття, незалежне від форми, в якій воно висловлене, передане, відтворене у даному творі.

Форму твору розуміють у нас популярно: це за обрібка сюжету, яку можна назвати літературною і та, яка дозволяє читачеві зорієнтуватись, чи автор солідаризується зі змальованою ідеєю чи виступає проти неї. Вже сама відповідь на питання: чи твір є літературний чи ні? — залежить у тій стадії дискусії від чисто ідеольогічних настроїв читача. Коли він є тої гадки, що автор написав твір для оборони ідей йому симпатичних, він вибачить йому всі хиби, які інколи не роблять цього твору навіть літературним; колиж ні, навіть мусить признати талант авторові, а ідеольогічно з ним не погоджується, цього йому досить, щоби доказувати безвартність твору.

Десять письменників може одночасно мати ту саму ідею, нпр. змалювати духову крізу учасника великої війни, в яку він вірив, а в яку розчарувався. Не кожний з них мусить написати твір з пацифістичною закраскою. Одна й та сама ідея відчиняє ріжні перспективи й може вести до ріжних ідеольогій. Крім цього кожний зі згаданих письменників мусить мати до цієї ідеї свій сюжет: цілу низку образів, реальних, які оживляє перед нами своїм словом. Та ані універсальність ідеї (нпр. любов ближнього, самопожертва для рідного краю), ані скількість пережитих ним досвідів не рішають про остаточну вартість твору. Сила враження твору звязана безпосередньо з талантом письменника: як він перевів дану ідею, відтворив свій сюжет.

Є межа, на якій ідеал зливається зі сюжетом. Та це питання залишім на боці.

Хто відчуває перевагу таланту якогось Бальзака, Турґенєва або Гамсуна над нашими сучасними повістярами, а відчуває це так, що тамтих читає з більшою приємністю, той може погодиться на одно розяснення, у чому лежить перша хиба наших повістярів.

Наші автори почувають себе на силах писати повість як приклад для доказання вибраної ними ідеї. Цим вони виконують одну корисну суспільну функцію — дають в руки літературу тому загалові, що не ставить до літератури ніяких домагань.

Літературний твір як ілюстрація якоїсь ідеї для її оборони мусить рахуватися зі світоглядом тих, для яких він призначений. Чуємо заєдно, що нашій національній скруті потрібуємо підбадьорюючих, кріпких авторів. Потрібуємо. Але хто? Чи й ті, що самі підбадьорують і самі фабрикують по кошлю? Забогато в нас нині проповідників, замало слухачів. Слухачі починають відчувати, що вони чули те саме вже неодин раз.

Між Бальзаком і якимнебудь нашим автором історичної повісти може й нема ріжниці теоретично у поглядах на її завдання. І один і другий хоче дати ілюстрацію до своєї ідеї, скажім навіть: тези. Ріжниця починається від її переведення. У Бальзака ця ілюстрація зживлена в цілу низку могутніх постатей, яких взаємини сплелись у сіть конфліктів і вкривають нам абстрактну основу твору конкретними переживаннями. Далі: коли великий письменник починає устами героїв фільософувати на теми життя, державної влади, індивідуальної свободи, кохання, він не може робити цього з апаратом популярного промовця, а зі засобом, що відповідає величині та характерові змальованих героїв. Ще й нема формул як треба писати повість і з яких елементів повинна вона складатись, щоби була добра. Таксамо не може ніхто апріорно висувати: який голос співака є гарний або, що мусить уміти маляр, щоби намалювати вартісний образ. Зате кожний із нас, що має деяку підготовку — хоча би смак аматора — в якомунебудь із цих мистецтв, знає залізну леґіль, чого артист *не* може робити. Талант письменника виявляється в малюнку живих осіб і картин, у передачі психольоґічних переживань, а не в міркуваннях. Геніяльний письменник не може лякатись перейти межу, де повість зустрічається з фільософією. Але той, хто не почуває себе на силах кидати оригінальні ідеї, повинен служити лише своєї уяви: лише передавати доглянені риси характеру живих осіб, замотані вузли їхніх взаємин, пристрастей і конфліктів.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Повчаючий сон.

Цього року перший квітень і „пріма апріліс" випали на один день. Я не є календарний спеціяліст, але мені здається, що воно так буває тільки в переступному році, коли лютий має 29 днів.

Може я тому, що саме був „пріма апріліс", я мав першого квітня дуже цікавий сон.

Снилося мені, що в мою хату прийшло коротке, але змістовне повідомлення: „Ви виграли на долярівці 40.000 долярів". Моє серце підскочило з радости, як блоха на весіллі і тільки тому не вискочило, що я ще необезпечений у Пенсійному Інституті.

Сорок тисяч долярів! Цеж така сума, за яку можна не тільки жити, але й пережитися, не тільки виїхати за границю, але й не вертати більше назад. Сорок тисяч долярів це такий високий ідеал, що неодин зриваючи на нього очі, топче ногами вдови, сироти, сусідів, приятелів і свою власну душу.

Взяв я папірець із милим повідмоленням і рушив на місто. Прикинуся я — думаю собі — нібн ніде нічого, нехай люди аж пізніше довідаються. Більша буде заздрість і сильніше враження.

Напроти мене надійшов знайомий мені старший пан. Я все йому низько кланявся, а він торкав пальцем капелюх. Був замолоду адміністратором одного часопису і знав свою вищість у журналістичній єрархії.

Тим разом, як тільки побачив мене зірвав з голови капелюх і трухцем підбіг у мою сторону.

— Витаю, витаю! Так рано з ліжка?

— Маю прольонґувати вексель, а це бачите вимагає часу.

— Хі-хі-хі! — засміявся дискретно старший пан. — У вас пане редактор, що слово — то капітальний „віц".

— Я не жартую, зовсім серіозно!

— Алеж прошу мені не брати за зле — перестрашився старший пан. — Я вірю, так єсть, слово чести, бігме вірю.

— А як здоровлячко Високоповажаної Пані Добродійки? — почав з іншої бочки.

— Дякую, добре.

— А як Високошановні Янголятка?

— Янголятка?! Які?

— О! Прошу, знову ґеніяльний жарт! Хі-хі-хі-хі. Які янголятка!? Ваші власні...

— Ах! Ви про мої діти?

— Власне. Так єсть. Щодня любуюся ними. Подивляю їх. Ґеніяльні, розкішні, захоплюючі...

Я рвонувся як опарений і не прощаючись, побіг вулицею.

— Звідки стара лисиця довідалася? — думав я. — Певно вже й другі знають. Пропав цілий мій плян заскочення.

Непомітно всунувся я в редакційні кімнати. Була ще така рання година, що навіть статейні ще не поприходили.

Але почта вже була.

На моїм столі лежав стіс „урядових" коверт, кожна з адресою: „Високошановний Добродій, Поет, Повістяр, Редактор і пр. пр."

А в середині:

„Беручи під увагу Ваші безчисленні заслуги"....

Або:

„Вважаючи, що цим зробите честь нашому товариству"...

Або:

„Знаючи Ваші небуденні здібности в ділянці політики, наша партія"...

Вкінці:

„Нам треба людей з широким економічним світоглядом. Тому наш банк „Народня Драчка" вибрав Вас Вп. і Вш. Добр. до надзірної ради через аклямацію".

Стільки листів мав я ще терпеливість прочитати. Далі вже абсолютно не міг. Зрештою, зміст їх напевно був подібний до попередніх.

— Щирої душі потребую! — заревіло щось у мені і я прожогом вихопився на вулицю.

Біг перед себе, не розглядаючись і не звертаючи на нікого уваги. Тільки мов крізь сон бачив, як мелькали капелюхи в низькім поклоні і блимали лиця з сахариновою усмішкою.

— До нього! До нього! — кричала душа і я біг далі.

В мойого друга був пес, який заєдно на мене гарчав. Тепер побачимо, як буде поводитися!

Ось і потрібна камениця. Три сходи на раз... і я опинився в кімнаті друга.

— Люкс! — кликнув я від порога. Люкс! Собако дорога! Я виграв сорок тисяч долярів.

Люкс хвилю дивився на мене здивованим зором, а далі скочив, гаркнув і вкусив за руку.

Я розплакався. Не з болю а з розчулення, що всеж таки є ще на світі безінтересовність.

Галактіон Чіпка.

Напрямні Румунії.

Румунський міністр закорд. справ Міронеску, який є тепер у Парижі, сказав журналістам, що недавня його подорож до Варшави ще раз ствердила румунсько-польську приязнь. Зайве є зазначувати безосновність інформацій, нібито ця гостина в Польщі означає започаткування заходів для нового угрупування: Польщі, Мадярщини й Румунії. Теперішній уряд Румунії вірний малій антанті та вірить, що ця вірність дасться погодити зі союзом із Польщею. Одинокі нові політичні комбінації булиб можливі, колиб поширити малу антанту так, аби до неї приступила Польща

—o—

Скасування 4 міністерств у СХС.

Югославянський король підписав закон про нову організацію найвищих адміністраційних властей. Цей закон касує чотири міністерства, а саме віроісповідань, земельних реформ, суспільного здоровля та почт і телеграфів. Ресорт віроісповідань увіходить під компетенцію мін-ства освіти, ресорт земельних реформ — мін-ства хліборобства, ресорт сусп. здоровля — мін-ства суспільної опіки, з ресорт почт під компетенцію мін-ства сусп. робіт, якому підлягатиме теж дирекція водних шляхів і будови нових залізничих шляхів. Статистичний уряд і заг. інформаційне бюро прилучили до президії ради мін. Закон увіходить у життя негайно. Ніякого речинця не передбачено на ліквідацію скасованих міністерств.

—o—

Коли Італія ратифікує договори з Ватиканом.

Чутки, нібито договори з Ватиканом будуть ратифіковані на першім засіданні італійського парляменту, показалися безосновними. Перше засідання парляменту (21. квітня) буде присвячене лише престольній промові. На дальших засіданнях виберуть предсідника і президію парляменту, верифікують мандати, відповідатимуть на престольну промову і т. д. Всі ці справи займуть тиждень часу. Ватиканські кола рахуються навіть із пізнішим речинцем ратифікування трактату обома палатами; гадають, що це буде з кінцем травня. У звязи з цим відпадає чутка, що папа кине Ватикан 9. травня. Вперше вийде папа з Ватикану до Литерану мабуть із кінцем червня. Папа дістав уже запрошення з 9 країн, та сумніваються, щоби він ц. р. скористав більше ніж з одного запрошення. Папа поїде передовсім на відпочинок до Кастель Ґандольфо.

—o—

Катастрофи.

З Гасельо (Бельгія) повідомляють, що наслідком вибуху ґазів у копальні в Вотергей згинуло 25 шахтярів, а трьох було тяжко ранених. Підчас рятункової акції завалилася часть копальні. Двох людей, що вели рят. акцію, згинуло, 8 було ранених.

„Шікаґо Трібюн" повідомляє, що в Мілфорді в стейті Коннетікат вивернулося човно, що везло робітників. Пять із них утонуло.

В Колюмбії пожежа знищила 4 будинки. Було кільканацять ранених. Шкід є на 2 міл.

Паризький „Ле Журналь" повідомляє, що підчас автомобілевої катастрофи дня 31. березня було 7 убитих і 23 ранених.

—o—

Добро „Просвіти" — це добро цілого народу, а зокрема кожного з нас.

НОВИНКИ

— **Все наново.** Позавчора маґістратські вози очищували деякі головні вулиці з останніх снігових окопів, щоби бодай на латинський Великдень Львів прибрав трохи чистіший вигляд. Траплялись навіть хідники такі чисті, що прикро було ходити по них у кальошах, зрештою необхідних, щоби дістатись на хідник з одного боку вулиці на другий. Жіноцтво оглядало виставки з весняними сукнями, плащами та капелюхами, а загартовані спортом мущини пробували проходжуватись у легких наґортках. Усе це перечеркнув свіжий сніжок у неділю, який надав містові вигляд справжньої січневої зими. Саме тоді, коли приходять утихомирюючі звістки, що небезпека повені минула, ріки та річки дістали нового союзника.

— **Пріма Апріліс.** За прикладом традиційного звичаю майже всієї світової преси, що в день 1. квітня переплітає поважні статті сензаційними звістками, глузуючи собі з осіб ласих на небувалі новини, і наш часопис дозволив собі в числі з 2. квітня (число з датою 1-го взагалі не вийшло) на невинний жарт. Тому, що на цей раз жертвою цього жарту впале неодин читач і неодин щиро



посміється з тих, що прочитають його поважно, даємо аматорам „ломиголовок" ще 24 години до надуми: що саме в числі 72 „Діла" є виключним плодом 1.-квітневого гумору?...

— **Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові** мав у місяці березні 106 чисел (704 предметів) приросту, до ч. 18.635 включно, головно з етнольоґії та історії визвольної боротьби. На це зложились дари пп.: дир. Горина Т. з Чорткова, Дорошенка В., Заклинського М., Калужняцької З. з Двірців, Катамая Б., Коритка Ю., д-ра Крипякевича І. інж. Озаркевича І. з Борислава, інж. Онишкевича Р., д-ра Пастернака Яр., Пеленського Е., Т-ва „Просвіта" у Львові, акад. проф. Студинського К., проф. Томашівського Ст., Филиповича З., Чайковського Е. та проф. Шендрика, за що Управа Музею складає їм усім щиру подяку. — **Я. П.**

— **Ріжні вістки.** Про альбанського короля приносила преса кілька разів звістки, що він поважно недужий; двох віденських професорів, яких він покликав до Тірани, простує офіціяльно ці наклепи. Зоґу вибирався шукати жінки між европейськими княжнами; може його суперники хотять йому „підставити ногу". — Бувший посол до австр. парляменту сіоніст д-р Штравхер, що живе тепер у Чернівцях (має 80 літ) находиться в такій нужді, що жидівська преса звертає увагу на його долю. — Вдова по поліційнім урядовці у Білгороді Магдалина Павлович, яка жила як дуже бідна, залишила своїм заповітом міліон динарів на добродійні цілі. — Австрійська управа залізниць дістане цими днями з фабрики паровіз до поспішних поїздів, що буде найбільшим із усіх европейських і їхатиме зі швидкістю 110 км. на годину на лінії Відень-Зальцбурґ. — У Гамбурзі продають на ліцитації рідку книгозбірню з XVIII. в., яка була власністю ґрафа Бльома, що в 1750 р. їздив по всіх столицях Европи скуповуючи рідкі твори та видання. — Згоріла одна з найкращих церков у Неаполі „Санта Марія Нуова". — В околиці Бресляв сильно покалічений в катастрофі з автом головний директор міського театру д-р Турнав, режісер д-р Граф і оперова співачка Марґіта Сухи.

— **Свен Гедін у Китаю.** Відомий шведський учений і мандрівник Свен Гедін, що вибрався з науковою експедицією до Китаю дістав нового чверть міліона шведських корон від держави на продовжування своїх дослідів. Уряд дав йому цю суму з чистого доходу державної льотерії, яка вся призначена на добродійні цілі. Сподіваються, що С. Гедін зможе за ці гроші провести ще два роки в Китаю, якщо тільки тамошня політична ситуація дозволить йому на побут.

— **Радіо, але не для всіх.** У німецькому міністерстві шляхів і комунікації перевели цими днями вчені-спеціялісти проби з „ультра-короткими" хвилями, не довшими як на 10 метрів. Удалось їх ужити як засобу порозуміння. Велике практичне значіння цього винаходу в тому, що їх можуть ловити тільки деякі особи, спеціяльно вибрані, а не кожний. За „висилачем" находиться антенове зеркало, яке має змогу спрямовувати звістки тільки на означене місце. Таким робом армія, поліція, почта і преса зможуть користуватись таким винаходом для передачі чисто довірочних інформацій.

— **Спадщина рятунком від самогубства.** Перед кількома днями повідомила віденська поліція будапештенську, що богач Сіґізмонд Бруст, який помер у Нюрнберґу, записав цілий свій величезний маєток, вартости 500.000 пенґів, своїй шваґровій, що живе на Мадярщині. Виявилось, що ця шваґрова це 70-літня жінка, яка жила у крайній нужді і хотіла з нужди покінчити самогубством. Тільки припадком вдалося поліції її відшукати — і, очевидно, завдяки цьому щаслива спадкоємниця покінчила і з нуждою і з думками про самогубство.

— **Погана память бандита.** Відомий провідник бандитської шайки „Скарфейс" („Повязка на обличчі") Каноне в Шікаґо станув перед судом як обвинувачений у масовім душегубстві. Присяжні були дуже цікаві і засипували бандита всякими питаннями, але на все одержували відповідь: „нічого не памятаю". Всупереч сподіванням Каноне, який думав, що суд перестане його далі питати, переслухання його відложили до другого дня. Каноне не лякався так суду, як „заблуканих" куль своїх противників, від яких після вбивства заховався на своїм замку біляМіямі.

— **Крадіж на 3 міл. фр.** У Брюсселі зорганізував цими днями небуденний напад якийсь професійний вломник. На головній алеї Ватерльо в крамниці богатого золотаря Куземанса згасло в 7. год. веч. світло у мент, коли зачиняли крамницю і кінчили працю. Якийсь панок всливнувся зручно до середини і встиг хопити скриньку, з якою втік. У ній було дорогоцінностей на 3 міл. фр.

— **Відмолодження звірят.** У Міляно веде досвіди над відмолодженням звірят професор місцевої ветеринарійної клініки Атільо Антоніні. Італійський уряд передав йому недавно для експериментів вимково цінного расового коня. Операція була переведена в присутности професора Канева, що вславився своїми новими методами праці в медицині і в присутности великої скількости медиків. Старого коня передали кілька днів пізніше до королівських конюшень у Феррарі зовсім бадьорим.

— **Новий конкурс для жінок.** Щоби внести дещо ріжноманітности в конкурсах краси для жінок, оголошено в Мадриті королевою найвідважнішу жінку. Вибір впав на молоду студентку інжинірії. Вона важилася вести поспішний поїзд з Мадриду до Ґранади. Для осторожности придано її для надзору одного мущину. Усі в Еспанії захоплені молодою побідницею, яка, як подають часописи, не лякається нічого, носить хлопячу зачіску, воліє боротьбу биків, ніж гру в ситківку і мріє після скінчених студій одержати кермуюче становище у великій фабриці.

— **Промова кронпрінца.** Бувший кронпрінц виголосив дня 26-го м. м. на зборах „Сталевого шолому" в Ульмі промову. У ній була така фраза: „Дім Гогенцолернів більш як пять століть проводив Німеччиною. Представник Гогенцолернів не може рівняти себе з якимсь Ебертом, якого дідо може закінчив своє життя на шибениці".

— **Жарт чи підрібка?** У Льондоні продали на ліцитації примірник книжки фільософа Льока „Про людський розум" зі замітками на берегах Бернарда Шова. Якийсь великий прихильник англійського письменника заплатив за цю книжку 1500 фунтів. Коли Шов дізнався про цей успіх, він заявив, що ніколи в житті не мав Льока навіть у руках. Невідомо, чи це черговий жарт Шова, чи черговий зразок мистецтва фальшівників.

— **Реклямa.** Один із новозаснованих американських часописів видрукував недавно такі проспекти: „Коли вас часто болить голова, коли ви кашляєте або дістаєте паморок — то все це явища, на які мусите звернути пильну увагу. Ви імовірно поважно недужі і вік ваш недовгий. Та в усіх цих випадках ви повинні негайно стати передплатником нашого часопису. Якщо ви померли би на протязі цього року, тоді ми помістимо в нашім часописі зворушуючу згадку про вас". Французька преса звертає увагу, що перша ідея такої реклями належить до відомого письменника і політика Моріса Барреса, який використав для поширення свого журналу факт, що в день його виходу виконували в Парижі засуд смерти над одним злочинцем. Баррес казав видрукувати на обгортці журналу фотографію злочинця з таким надписом: „Ось бідний чоловік, який не зможе вже прочитати цього журналу". Неодно з наших видавництв могло би покористуватись згаданою американською ідеєю і написати: „Коли терпите на безсонницю, а хочете напевне заснути, читайте цю книжку"...

— **„До проблеми національних меншостей".** На цю тему виголосить реферат голова Союзу Українських Адвокатів д-р Кость Левицький в салі „Української Бесіди" (Рутовського 22), в четвер 4. ц. м., в год. 7. вечером. На відчит запрошує всіх правників і тих, що цікавляться проблемою нац. меншостей **Виділ СУА.**

— **Концерт М. Дублянського.** В середу дня 10. ц. м. відбудеться у Львові концерт співака Миколи Дублянського, лiричного тенора. Дублянський по походженні наддніпрянець. Отже це перший концерт, де наша публика матиме нагоду почути наддніпрянця-соліста.

З концертової салі.

Вечір українських хорових і фортепянових новин*).

Вже в минулих роках уладжувало Тов-о „Львівський Боян" вечері українських новин. Цьогорічний вечір був замітний тим, що узглядено в ньому в більшій мірі, як дотепер, інструментальну — в даному разі фортепянову музику, як також тому, що явилися на програмі вперше твори двох нових, як виявилось, незвичайно талановитих приднiпрянських композиторів: Левка Ревуцького і Віктора Косенка. Їх творам мушу з обовязку присвятити більше уваги, ніж творам інших, у нас вже доволі відомих композиторів.

Виконану як першу точку програми „Сосну" Кишакевича слід зачислити до найбільш удатних його творів. Щирість інвенції та природність у веденні голосів викликують доволі симпатичне враження та вірно передають поетичний настрій. Твір цей є заразом доказом, що автор з користю вслухувався у вокальну техніку творів Стеценка чи Леонтовича.

Слідуючу після того фуґу відомого вже у нас композитора Колицького слід уважати взірцем вокальної фуґи. В дечому нагадує вона мені фуґу з кантати Стеценка „Шевченкові". Виконання її „a capella" (з пропущенням фортепянового дострою) вийшло мабуть їй тільки в користь, бо через те виявилася більш наглядно раціональність часто уживаних автором перехрещувань в голосах, особливо в тенорі і басі, що фортепяновий супровід був би може дещо прислонив. Ціла фуґа звучить незвичайно ефектовно. Відмітимо гарно переведене степенування, особливо почавши від „strett-и" (стиснений наступ голосів) в альті і сопрані при словах „вперед до боротьби" та величне закінчення немов у хоралі на лежачому басі („e" в октаві).

„Галочка" Нестора Ніжанковського, не зважаючи на досить наївний текст, переконує всеж таки слухача не банальним, а часто глибоко діймаючим музичним змістом. На мою думку композитор краще почуває себе в інструментальній ділянці, та проте твір цей треба вважати цінним і вдячним вкладом в нашу хоральну літературу, хоча він ставить до виконавців з вокального боку значні вимоги.

Зовсім протилежними з того боку є мініятури Леонтовича „Літні тони" і „Льодолом". Леонтович залишиться мабуть недосяжним мистцем під оглядом викликування просто загадочних вокальних ефектів простими, нескомплікованими засобами. Скільки ґраціозної легкости у схопленню запашного настрою у тій кольоритній музичній акварелі („Літні тони"), як зручно вплітається там народній мотив пісні косарів! На тон невимушеної бадьорости настроєний „Льодолом" — у гармоніці більше примітивний, хоча в середущій вільнішій частині („царство сонне тане, тоне") доволі цікавий веденням голосів (прим. у сопранах та альтах D-dur тоніка з задержаною нотою до тоніки (e-fis, d-fis), при чому в тенорі виступає D-dur з обниженим VI. і VII. степенем (b, c) наче домінанта з g-moll).

З розмислом залишив я на кінець оцінку творів Ревуцького і Косенка, які є нині одними з найвизначніших музичних представників Радянської України. Вони попри вокальну галузь плекають зокрема більші форми так небогатої у нас ще музики інструментальної (камеральної та симфонічної).

Коли візьмемо під увагу дві прекрасні хоральні мініятури Ревуцького, виконані на тому вечері („Ой чогож ти почорніло", та „У перетику ходила"), то можемо ствердити, що автор виповідає свої музичні думки в доволі звязкій, при тому в незвичайно характеристичній формі. Вокальна партитура досить простолінійна — часті унісона, будь-то дубльовання мужеськими голосами партії жіночих голосів, при чому у відповідних моментах не забуває автор оживити ведення голосів імітацією чи навіть фуґатом („Круг містечка Берестечка"). Все те зраджує доброго знавця вокальної техніки. Поруч з тим треба зазначити, що точка тяжкости кольориту, яким так уміло послугується композитор, на 80 відсотків перенесена до інструментального супроводу. І тут Ревуцький є одним з перших на Рад. Україні, який таку важливу й далекосяглу задачу передає супроводові, що до тої пори часто являвся непотрібним балястом та повторенням вокальної партії. Ще належалоб зазначити, що поруч уміркованo-модерного покрою обох тих хорів доволі гарно і глибоко схоплена тут питомо українська атмосфера. Не можна того самого сказати про оба фортепянові прелюди es-dur і b-moll тогож автора, які поруч безпретенсіонального та в кожній нотці глибоко відчутого „Листка до альбому" С. Людкевича й „Імпровізації" Барвінського виконала п. Дарія Гординська. У згаданих прелюдах, більш інтернаціонального характеру, помітні деякі впливи російської школи, в першу чергу „молодого" Скрябіна, через те до певної міри й Шопена. Одначе не можна не помітити і власних індивідуальних рис й загалом не признати тим річам першорядного музичного змісту та знаменитої фактури з піаністичного боку.

Те саме можна сказати і про фортепянові твори Косенка (меланхолійний етюд б-моль і поема ес-моль), які поруч Людкевичевої „Пісні" до схід сонця" відограла п. Дарія Герасимович. У тих творах Косенка рівнож важко помітити якусь виразнішу українську ноту. Тут можна зауважити більше впливу Рахманінова як у змісті, так і в фортепяновій фактурі. Та Косенко маєший від Рахманінова, а в мельодійній лінії спирається подекуди й на Чайковськім. І в тому він ближчий нашим українським почуванням. Головною цікою тих справді з молодечим темпераментом написаних творів є, в противенстві до Ревуцького, широка патетична форма висказування, яка одначе ніколи не вироджується в банальну екстазу. Настрій в тих творах, такий характеристичний для Косенка, сумовитий, важкий. З піяністичного боку є це твори ефектовні нон плюс ультра — фортепянова фактура виказує в Косенка більш компактне акордове наложення тонів, подібно, як у Рахманінова.

За цей цікавий та цінний вечір належиться „Львівському Боянові", а окремаж д-ру Ст. Людкевичеві, який над справді музикальним виконанням хорової части програми завдав собі богато щирого труду, щира подяка. Хоча на тому вечері почули ми тільки частину нових творів (і то мініятурних) української музичної літератури, то й те, що ми чули, може нас настроїти на погідний, а навіть бадьорий тон у відношенні до майбутнього нашого музичного мистецтва, що виявилось м. ін. і в теплім настрою товариських сходин „музичної братії" після концерту в малій салі Лисенка.

Василь Барвінський.

*) Хоча уважаю аномалією писати справоздання з повного вечера, в якім я ангажований не тільки як композитор, але й учитель обох виступаючих піаністок, то роблю це на просьбу редакції „Діла", яка не могла найти іншого справоздавця і тільки з того мотиву, що уважав би це ще більшою аномалією, колиб на сторінках нашого щоденника не було взагалі заміток з того вечера. Як читачі, так і обі піаністки мусять вибачити мене, що я мушу ухилитися від якої-небудь оцінки виконання умішених у програмі фортепянових творів.

Рідкий тип злодія.

Шукає за ним поліція цілого світа!

Поліція в Будапешті поставила цілий свій розвідчий апарат на ноги. Він завзято пошукує „малого злодія", що вкрав не богато, лише 700 тисяч долярів. Таку невеличку суму вкрав зручно меткий злодій з покладу корабля „Левіятан", який є власністю американського корабельного т-ва „Юнайтед Стар Ляйн". Цей корабель віз з Америки до Европи почтову посилку вартости три четвертих міліона долярів. Саме ця посилка пропала в дорозі як камінь у воді. Про ту крадіж повідомлено негайно поліцію. Капітан корабля перевів навіть у тій справі строге слідство, але воно не дало ніяких результатів. Тоді повідомлено про це поліцію всіх европейських держав.

Підозріння впало на одного кельнера з Відня, який служив на кораблі „Левіятан". Цей кельнер, повернувши до Европи, почав дуже гуляти і тим звернув на себе увагу поліції. Він заграв ролю богатого маґната, розкидаючи гроші на всі боки. Слід за ним завів поліцію до Будапешту й тамошня поліція аж пріє, шукаючи богатого гостя.

Історія самої крадежи така: Ще в дні 15 червня м. р. завантажено на корабель „Левіятан" 81 мішків почти, адресованої до Берліна. Почтовий уряд у Берліні розпакував посилку в дні 24 липня м. р. і ствердив, що один міх порожний. З нього пропали без сліду цінні папери вартости 700.000 долярів. Але на тому ще не був кінець. З Льондону повідомлено, що по дорозі окрадено також адресовані посилки до Льондону, які віз той самий корабель „Левіятан".

Поліція в Европі почала слідити за метким, незвичайно зручним злодієм. Між іншим віденська поліція арештувала купця Фридриха Рибара і його товаришку, як вони намагалися продати 110 акцій одної японської фірми на біржі. Опісля стверджено, що ті акції пропали з одної почтової посилки з „Левіятану" по дорозі з Америки до Европи. Одночасно поліція в Ню Йорку арештувала службовика на „Левіятані" Шубмана, якого підозрівала в крадежі. Майже рівночасно арештовано також у Брюсселі людину, яка називала себе раз Чарльзом Лемзоном, другий раз Францом Рувітом. Поліція ствердила, що цей тип називається Вальтер Рінкер. Саме він служив кельнером на „Левіятані". Поліція у Брюсселі повідомила про цей факт віденську, але в міжчасі помилково пустила Рінкера на волю і він пропав без сліду.

За ним шукає тепер поліція не тільки у Будапешті, але й у цілому світі. Всі познаки вказують на те, що це він украв цінні папери в сумі 700.000 дол

З судової салі.

Сензаційний процес в Чорткові.

Ще в дні 14. травня 1928 р. арештовано в потягу у Станиславові **Володимира Чуловського** з Озерян, замешкалого в Чорткові, під замітом шпигунства для сусідніх держав. Опісля слідство поширено ще проти 10 співобвинувачених під тим самим замітом.

Саме небавком окружний суд у Чорткові переводитиме розправу, яка розпічнеться 15. квітня і протягнеться 16 днів. До розправи покликано біля 150 свідків. На оборонців зголосилися д-р Л. Ганкевич зі Львова, д-р Юрчинський, д-р Електорович і д-р Гринчишин — всі з Чорткова.

Обвинуваченим закидається, що вони вже від трьох літ займалися на терені Чорткова шпи-

гунством в користь двох сусідніх держав Польщі. Начальником тої групи мав бути Володимир Чуловський, що подавався за інжиніра. Він нібито виготовлював шкіци і переводив будівельні роботи в Чорткові та в околиці, а з тої причини часто виїздив до Озерян, де мав стрічі з кур'єрами, які мали перевозити вістки чужій розвідці в місті Скалі.

Другим головним обвинуваченим є якийсь **Фідерер,** що мав бути одночасно й розвідчиком польського генерального штабу. Цей Фідерер мав бути в контакті з Чуловським і передавав йому ріжні вістки.

Розправа буде відбуватися мабуть при замкнених дверях.

СВОЯ ПЛОЩА.

Український Город у Львові в 1928 році.

Подаю кілька сухих цифр з того руху який панував у минулому році на площі Сокола-Батька, себто на одній доступній частині Українського Городу. Може ті цифри промовлять до байдужности нашого громадянства, передовсім того, котре обмежує свою жертвенність на народні цілі до пустих слів, а зате часто запитує Соколів: „Коляж ви той город викупите?!“ Це нагадує мені ті ще недавні часи, як то фронтовики, вирвавшись на пару годин з фронту десь у запілля, стрічалися з питаннями: „А чомуж ви того Львова раз не здобуваєте?“ (Мовляв, як буде готове, то і я доскочу). Коби тільки колись не було такого загального „вавкача“, як у 1919 році!

Але вертаю до цифр. Отже протягом 7 місяців (у 120 днях) вправляло на Українськім Городі 6.119 осіб. Відбулося змагань в союзняку (коп. мяч) 29, легкоатлетичних змагань 4, лугових виступів 3, сокільських 2, шкільних 3, пописів хорів 1, ситківкових змагань 1, лугових курсів 1, сокільських 1, фестинів 11. На площі відправлено дві полеві Служби Божі. Значить: було 56 прилюдних виступів, з того з характером загально-красвим 5. Вустунам приглядалося 29.000 публики. З площі до вправ користало 7 руханково-спортових товариств і 4 середні школи. Вони мають разом 3.149 молоді. А деж має подітися „решта“: 8.000 нашої молоді? Де має кріпити свої сили, духа й тіла, коли й цим тяжко поміститися при вправах? На свої виступи користувалося площею С.-Б. 12 українських товариств. Для чужих не було місця. І дивне диво: навіть між тими товариствами є такі, що коли мають заплатити за площу, то собі „марикують“, але причинитися до її викупна не вміють. Мовляв, „нехай Соколи її купують, а ми вже прийдемо даром її вживати“... А чейже, як бачимо з наведених цифр, не тільки Соколам потреба такого городу!

А щоб цікаві знали, хто користав з площі до вправ чи виступів у м. р., таки не зайвим буде це подати.

І так свої вправи там вели: Філія акад. гімн., Акад. гімназія, III державна семинарія, Сокіл-Батько, Луг, Спорт. Т-во „Україна“, Сокіл IV., Зоря, УССК, Пластовий кіш, Гімназія С. С. Василіянок. На виступи чи змагання брали площу: Сокіл-Батько, Луг, Україна, Сила, Зоря, Ситківковий Клюб, Товариство опіки над молодю, Рідна Школа, Філія „Просвіти“ на повіт Львів, Сокіл у Борщовичах

Тяжко було всі ті виступи та вправи на такій малій площі погодити! А щож буде дальше? Число українців у Львові, число нашої молоді в ньому постійно зростає, деж те все помістити? Таж та площа — це легеці для українського Львова! Мало кого з нас стати виїхати дальше за місто, хочаб у неділю. Вже нині відчуваємо пекучу потребу цей город поділити на три частини, себ то на площу вправ, на площу фестинову і на діточий садок з його мілкими ставками і т. д. Але як перевести той розподіл, коли нема на чому? Починаю вже відповідне уладження того всього! А чейже на тім місці вже найвищий час устроїти вакаційну півоселю для тих соток української молоді Львова, що ніколи не покидає його і в часі ферій, а проводить час як не в темних сутеринах, то на львівській вулиці, полишена сама собі, і там набирає „здоровля“ й „національної свідомости“!...

Громадянине! Чи так мають виростати будучі наші громадяни, які тебе мають заступити вже небавком? А ти хочеш, щоб найближче покоління було краще нашого?! Раз ти хочеш того, то мусиш щось жертвувати на поширення Українського Городу у Львові, бо нація без жертв (хочаб грошевих) не здобуває нічого!

А на самому кінці подам ось які цифри: двох робітників-лемків з Ню Йорку зайшли до Сокола-Батька, були на площі і зложили по 5 долярів на її викуп. Приїхали літом п-тво Кузики з Едмонтону в Канаді і п. Фербей звідти, були на пописі просвітянських хорів на тій площі і ось недавно тому переслали на поширення Українського Городу 35 долярів. Побачили потребу і жертвували. А кільмож вас, читачі, є що-року на цій площі, бачите ту потребу, можете жертвувати — але тимчасом співаєте тільки „Душу, тіло ми положим“... Одначе коли треба зложити дещо зі скупої для народу кишені на ту ціль — тоді нема вас! І ви співаєте: „Душу, тіло ми положим“?

Blue boy.

Зі спортового життя.

Спортові типи серед мущин і жінок.

Несприятливі атмосферичні умовини не дають покищо змоги нашим спортовцям розвинути якунебудь діяльність на зеленій мураві, тому вони поневолі мусять вправляти ще в душних гімнастичних салях або слухати рефератів на ріжні спортові теми.

Один з таких рефератів, що відбувся минулої суботи заходом Спорт. Т-ва „Україна“ на тему: „Спортові типи серед мущин і жінок“ (прелегент д-р Ол. Саламанчук), стягнув поважну кількість слухачів з рядів наших активних спортовців і ширшого громадянства.

В своїм річево й цікаво обробленім рефераті прелегент д-р Саламанчук зясував слухачам потребу і значіння спорту для розвитку нації, а рівночасно представив спортові типи серед мущин і жінок. „Что русскому здорово, это немцу смерть“ — кажуть москвини. Так і в спорті: кожний його рід вимагає певної будови тіла. Що в одного може причинитися до розвитку його тіла, для другого може мати просто необчислимі відємні наслідки.

Справа це немаловажна, тимбільше, що й наша молодь зачинає горнутися чимраз більше до спорту, а робить це самотужки, без ніякої лікарської поради. Слово тут за нашим „Лікарським Т-вом“, яке — маймо надію — в найкоротшому часі оживить секцію фізичного виховання (спроби в цім напрямі, здається, вже були), де наша молодь моглаб засягнути фахової поради, чи вона надається до плекання спорту і який рід спорту для даної одиниці найбільше відповідає. Такі станиці лікарської поради мають всі нації, не спромоглися на це, як і в інших ділянках суспільного життя, лише ми, українці.

Е. Ч.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок 2-го, г. 3·30 попол. „Поворот тата“.

Вівторок 2-го, г. 7·30 веч. „Царевич“, оперетка.

Середа 3-го, г. 7·30 веч. „Двох панів Б“.

Кіна.

„Аполльо“: „Дама в льожі ч. 13“ з Ґретою Гарбо.

„Лев“: „Загін“ — жінка в обіймах дикуна.

„Оаза“: „Дві арабські ночі“.

„Палас“: „Танечниця з Москви“.

„Пан“: „Мулен Руж“.

„Фатаморгана“: „Дикарка“.

„Хивера“: „Крила“.

Програма радіо.

Середа 3-го.

Льондон (358). 14·00 Музика з ресторану Фраскаті 16·45 Легкий класичний концерт: Смичковий квартет. 17·45 Органи 21·00 Сучасна музика.

Париж (174.). 12·30 Камерний концерт. 18·45 Пате.

Берлин (475,4). 12·30 Сучасна музика.

Штутґарт (374,1) 20·15 Орхестра Фільгармонії.

Лайпціґ (361,9). 20·00 Симфонічний концерт.

Рим (443,8). 20·45 Опера.

Мілано (504,2). 18·30 Квартет. 23·00 Музика до танців.

Мюнхен (536,7) 20·30 Симфонічний радіоконцерт.

Копенгаген (339,8). 20·15 Популярна оперова музика.

Прага (343,2) 21·20 Композиції К. Ратгавза.

Київ (775). 19·00 Опера.

Харків (1680) 20·30 Музичний вечір.

Варшава (1395,1) 17·55 Норвеська музика. 20·10. Вечір солістів.

Четвер 4-го.

Льондон (358). 17·00 Концерт орхестри Армії Спасення. 20·45 Англійські композиції; соля С. Льогана.

Париж (1744). 18·45 Пате. 20·30 Концерт.

Берлін (475,4). 20·00 „Веселий муж“, оперетка.

Відень (519,9) 20·05. Мадярські пісні 20·30 Веселий вечір.

Мюнхен (536,7) 20.00 Співочий квартет.

Гамбург (391,6). 19·55 Трансмісія з Кельн, опера Баха „Люцій Сулл“.

Франкфурт (421,3). 21·00 „Сміливий вояка“ оперетка.

Мілано (504,2). 20·30 „Люіза Міллер“, опера Верді.

Будапешт (545) 17·40 Циганська музика. 21·00 Мадярська камерна музика.

Москва (825). 14·30 Діточий концерт.

Ленінград (1000) 19·00 Опера.

Харків (1680). 19·30 Фільгармонійний концерт.

Варшава (1395,1). 17·55. Камерний концерт. 22·30 Музика з дансінгу „Оаза“.

Громадянине! Чому не став Ти ще досі членом Товариства „Просвіта“?

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича

Тернопіль:
3.IV. Два злодії.

Косова:
4.IV. Вій.
5.IV. Казка Старого Млина.
6.VI. Вихрест.
7.IV. Маруся Богуславка.

Бережани:
8.IV. Вій.
9.IV. Базар.
10.IV. Маруся Богуславка. 10—?

Зі Спортового Т-ва „Україна“. В суботу 6.IV. н. р. в год. 6-ій вечером в домівці Товариства Українських Купців при вул. Плідадля ч. 9. відбудеться відчит проф. С. Гайдучка н. з. „Спомини з українського спорту в Галичині“. Вступ вільний, гостям раді! — Виділ.

„Учительська Громада“ в Перемишлі влаштовує підготовний курс до вступного іспиту на перший рік до II. жіночої державної учительської семинарії — Зголошення устні або письменні приймає о. Омелян Кормош Перемишль, Побереже Пілсудського ч. 1/II. Початок курсу дня 15. квітня 1929 р. Оплата за цілий курс 30 зол. Замісцеві можуть знайти приміщення в „Дівочім Інституті“ за відповідною оплатою. 1704 2—2

Товариський Зїзд матуристів з української гімназії в Тернополі з 1909 року пропонуємо на 8. червня н. р. Участь в Зїзді зголошувати на адресу: Д-р Д. Ладика в Тернополі, вул. Станислава ч. 4. — **А. Коблюк, В. Кордибан, д-р Д. Ладика, д-р І. Любачевський, д-р О. Олійник, Ф. Остапюк, Г. Чикета.** 1-3

В дір. „Львівського Бояна“ взиває всіх своїх членів приходити точно на проби у вівтірки і пятниці в год. 7·30 вечером, з огляду на близький речинець двох концертів.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. В друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.